

II. VĚDECKÁ KONFERENCE O VÝŽIVĚ A STRAVOVÁNÍ MUŽSTVA SOVĚTSKÉ ARMÁDY A VOJENSKÉHO NÁMOŘNICTVA

Major MUDr. Jiří TUČAN

Vojenská lékařská akademie v Leningradě uspořádala ve dnech 20. až 22. listopadu 1961 druhou vědeckou konferenci o otázkách výživy a stravování mužstva sovětské armády a vojenského námořnictva. Konference se zúčastnilo celkem 276 osob, mezi nimi také zástupci armád Varšavské smlouvy.

Podle referátu prof. plk. Vasjutočkina mají některé sovětské stravní dávky zbytečně vysokou kaloráž. Pro běžný život a práci vojáka stačí 3600—3700 kal. Obsah bílkovin je třeba i nadále zvyšovat (maso, mléko), diskutována byla otázka omezování glycidových složek stravy, kde bylo upozorňováno na to, že omezování cereálií ve stravě by mohlo snadno vést k nedostatku komplexu vitamínu B.

Vojenská strava obsahuje dostatečné množství všech nezbytných aminokyselin. Určitý relativní nedostatek byl nalezen u valinu a fenylalaninu. Sledování aminokyselin v potravě i v organismu (metodou papírové chromatografie) se stává běžnou vyšetřovací metodou v práci laboratorní hygieny výživy.

Podle referátu gen. prof. Kalmykova je třeba zabývat se ve výzkumu i v praxi složením tuků vojenské stravy. Sovětská stravní norma obsahuje 12—20 g rostlinných tuků denně a dostatečně zabezpečuje zásobení organismu esenciálními mastnými kyselinami, jichž má být 1—2 % kalorické hodnoty stravy.

Z vitamínů je třeba zvláštní pozornost věnovat vitamínu E. Jeho působení antisterilní je při tom druhořadé, v první řadě působí jako významný stimulátor činnosti svalstva a myokardu. Ze všech stimulátorů svalové činnosti se u sportovců nejvíce osvědčila právě kombinace α -tokoferolu s glukózou. Proto bude potřebné zavést v armádě sledování vitamínu E ve výživě jako významnou součást sledování výživy vojáka.

Pro umělou vitaminizaci vojenské stravy se běžně používá polyvitaminových preparátů. Běžně používaná kombinace např. je: vit. A — 3000 m. j., vit. B₁ — 2 mg, vit. C — 50 mg. Terénní pracovníci (hlavní lékaři) nařizují umělou vitaminizaci již tehdy, když delší dobu ve stravě chybí čerstvá zelenina a ovoce, bez dalších složitých laboratorních ověřování stavu saturace organismu. Několik příslušníků HEO referovalo o snížení nemocnosti chřipkou, katary horních cest dýchacích a hnisavými kožními onemocněními, kterých se u jednotek dosáhlo vitaminizací stravy.

Gen. prof. Petrovskij hovořil o endogenní syntéze biologicky aktivních látek. Hlavní činitelé, kteří narušují tuto syntézu jsou: toxické látky ze zevního prostředí vůbec, rafinace lidské stravy při moderním zpracování potravin (hlavně cukr) a neracionální používání antibiotik a sulfonamidů. Ani nadměrné používání jiných běžných léčiv, jako jsou salicylové preparáty, aspirin, fenacetin ap. není zcela bez vlivu. Hlavním činitelem endogenní syntézy je střevní mikroflóra, a bude proto účelné obrátit pozornost na látky tuto mikroflóru podporující (pektiny, produkty kvašení mléka).

Zajímavé výsledky přineslo sledování působení stravy o nízké kaloráži na pokusné osoby. Následky stravy o 1000 kal. i níže se nejvíce projevily v poruchách hemodynamiky a řešení složitých situací. Maximum poruch bylo zaznamenáno 3.—5. den, potom se stav sledovaných osob poněkud zlepšil. Nízkokalorické dávky byly dostatečně zabezpečeny bílkovinami, mineráliemi, vitamíny, nenasyčenými mastnými kyselinami a fosfatidy. Šlo o to stanovit nezbytné množství glycidů. Strava o 400 kal bez glycidů vedla rychle k vysoké ketonemii. Stačilo do diety přidat pouze 35 g glycidů, aby byl zachován uspokojivý stav organismu, při němž ketolátky byly pouze lehce nad normu. Zatížení těžkou fyzickou prací vede k podstatnému zhoršení stavu, střední fyzická práce, prováděná vytrvale a v mírném tempu, neměla tak výrazný škodlivý účinek. V diskusi bylo upozorňováno na nebezpečí vyčerpání jaterního glykogenu a kortikoadrenálního systému.

Přidání vitamínů komplexu B bránilo vzniku paralýzy a normalizovalo obsah sukcinyldehydrodrázy a cytochromoxydrázy v orgánech králíků, zatížených přetížením v centrifuze v hodnotě 6—8 g. V práci se bude pokračovat sledováním dalších ukazatelů.

Při vitaminoterapii nemoci z ozáření bylo dosaženo nejlepších výsledků kombinací vit. B₁₂, kys. pantotenové, listové a paraaminobenzoové. Některé vitamíny používané samostatně byly bez efektu, sama kys. listová průběh onemocnění dokonce zhoršovala.

Závěrem konference byla odhlasována rezoluce, požadující řešení aktuálních výzkumných i praktických otázek výživy a stravování vojáka. Těmto požadavkům musí být i u nás věnována pozornost a podle potřeby musí být zabezpečena jejich realizace.